

II

การกำกับดูแลระบบ การชำระเงิน (Payment Systems Oversight)

1. การกำกับดูแลเสถียรภาพระบบการชำระเงิน (Payment Systems Stability)

ธปท. กำกับดูแลระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของระบบการเงินของประเทศ (Systemically Important Payment System: SIPS) ได้แก่ ระบบบาทเน็ต (Bank of Thailand Automated High-value Transfer Network: BAHTNET) ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานรองรับการโอนเงินหรือการชำระเงินมูลค่าสูงระหว่างสถาบันที่ ธปท. เป็นผู้ดำเนินการ โดยนำหลักการตามมาตรฐานสากล Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI) ของ Bank for International Settlements (BIS) มาใช้เพื่อส่งเสริมให้ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญมีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย มีการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม รวมถึงลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องเป็นวงกว้าง (systemic risk) ซึ่งนำไปสู่การมีเสถียรภาพของระบบชำระเงินและระบบการเงินโดยรวม

นอกจากนี้ ธปท. ยังประยุกต์ใช้ PFMI ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินรายย่อยที่มีความสำคัญ (Prominently Important Retail Payment Systems: PIRPS) ได้แก่ ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็ค (Imaged Cheque Clearing and Archive System: ICAS) ซึ่งดำเนินการโดย ธปท. และระบบการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคาร (Interbank Transaction Management and Exchange:

ITMX) ซึ่งดำเนินการโดยบริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด (NITMX)

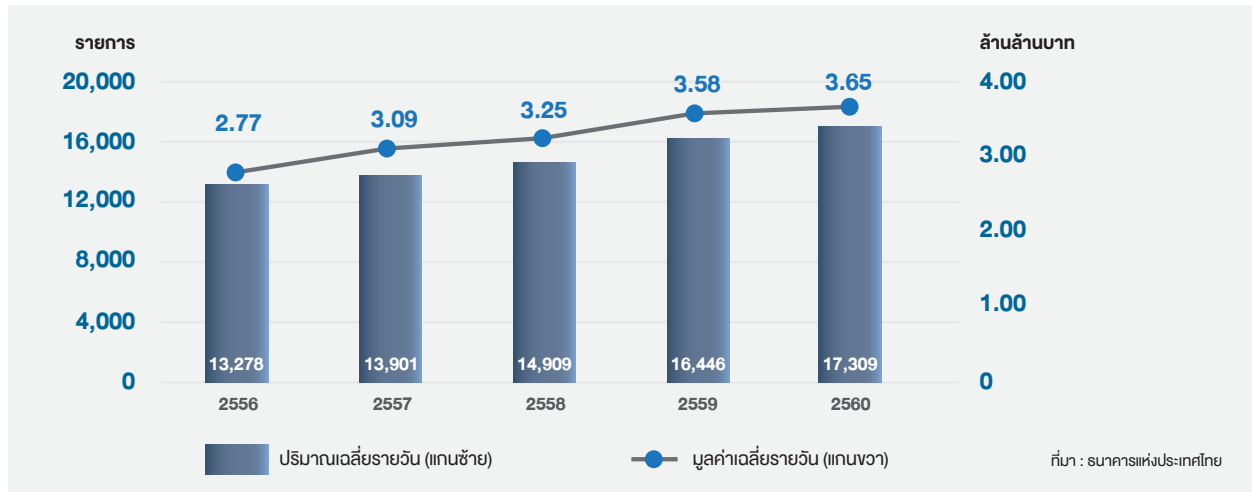
ในปี 2560 ภาพรวมการชำระเงินในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการโอนเงินมูลค่าสูงผ่านระบบบาทเน็ตและการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเติบโตของการทำธุรกรรมการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ปริมาณและมูลค่าการใช้เช็คยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวโน้มธุรกรรมและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญของระบบที่ ธปท. ให้บริการ สรุปดังนี้

1. ระบบบาทเน็ต (BAHTNET)

1.1 แนวโน้มธุรกรรม

ระบบบาทเน็ตเป็นระบบการโอนเงินมูลค่าสูงรองรับการทำธุรกรรมการโอนเงินระหว่างสถาบัน ซึ่งปริมาณและมูลค่าธุรกรรมการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2560 ธุรกรรมการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตมีมูลค่ารวม 890 ล้านล้านบาท (คิดเป็น 57.6 เท่าของ GDP) โดยปริมาณการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 17,309 รายการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.25 จากปี 2559 และมีมูลค่าการโอนเงินเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3.65 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.83 จากปี 2559

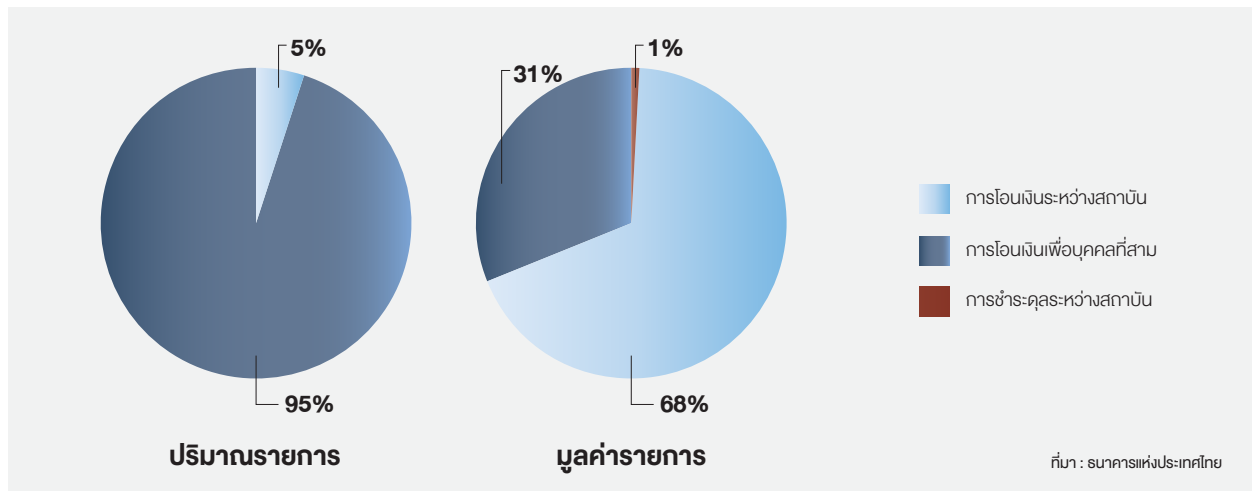
ภาพที่ 4: ปริมาณและมูลค่าการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ต

หากเปรียบเทียบการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตตามประเภทธุรกรรมพบว่า ปริมาณธุรกรรมการโอนเงินส่วนใหญ่เป็นประเภทการโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม เช่น ภาคธุรกิจ ประชาชน และบัญชี non-resident คิดเป็นร้อยละ 95 ของปริมาณการโอนเงินทั้งหมด โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อรายการเท่ากับ 67.28 ล้านบาท ทั้งนี้ ปริมาณธุรกรรมการโอนเงินเพื่อบุคคลที่สามเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 5 ปี

ที่ผ่านมา โดยรายการส่วนใหญ่มีมูลค่าไม่เกิน 5 แสนบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53 ของจำนวนรายการทั้งหมด โดยปัจจัยหลักในการเติบโตมาจากปริมาณธุรกรรมการโอนเงินเพื่อลูกค้าบัญชี non-resident ที่เพิ่มสูงขึ้น ด้านมูลค่าธุรกรรมการโอนเงินส่วนใหญ่เป็นประเภทการโอนเงินระหว่างสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 68 ของมูลค่าการโอนเงินทั้งหมด โดยมีมูลค่าการโอนเงินเฉลี่ยต่อรายการเท่ากับ 3,159.13 ล้านบาท

ภาพที่ 5: สัดส่วนการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตจำแนกตามประเภทธุรกรรม

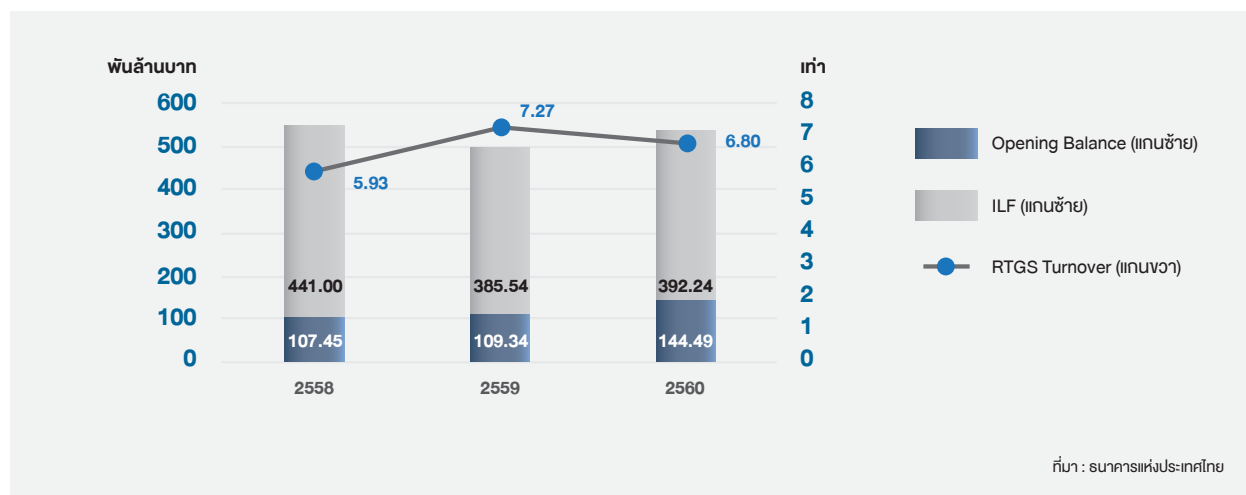
1.2 การบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญ

ระบบบาทเนตรองรับการโอนเงินมูลค่าสูงระหว่างสถาบัน รวมทั้งเป็นช่องทางสำหรับการชำระดุลระหว่างสถาบันของธุรกรรมที่ทำผ่านระบบการโอนเงินรายย่อย เช่น ระบบ ICAS และระบบ ITMX โดยในแต่ละวัน ระบบดังกล่าวจะส่งรายการสุทธิเพื่อชำระดุลระหว่างสมาชิกในระบบบาทเนต ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดูแลด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk) และด้านการชำระดุล (Settlement risk) เป็นหลักที่สำคัญ โดยสมาชิกในระบบบาทเนตจำเป็นต้องมีสภาพคล่องอย่างเพียงพอ เพื่อใช้ในการโอนเงินและชำระดุลระหว่างกันได้อย่างราบรื่น และเพื่อป้องกันมิให้มีผลกระทบต่อสมาชิกรายอื่น ๆ ในระบบ ซึ่งหากสมาชิกมีสภาพคล่องไม่เพียงพออาจส่งผลกระทบต่อเนื่องในวงกว้างได้ (Systemic risk)

ในปี 2560 สมาชิกในระบบบาทเนตมีสภาพคล่องระหว่างวันจากเงินฝากในบัญชี Current Account (C/A) ที่

ธปท. โดยมี opening balance เฉลี่ย 144.49 พันล้านบาทต่อวัน และมีเงินสภาพคล่องระหว่างวันที่ได้รับจาก ธปท. โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน (Intraday Liquidity Facilities: ILF) เฉลี่ย 392.24 พันล้านบาทต่อวัน ซึ่งเพียงพอสำหรับการโอนเงินผ่านระบบบาทเนตได้ทันที และไม่เกิด Settlement risk รวมทั้งมีรายการค้างคิวเพียงร้อยละ 7 ของมูลค่าธุรกรรมทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่ค้างคิวไม่เกิน 5 นาที ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาอัตราการหมุนเวียนของสภาพคล่อง (RTGS Turnover) ในระบบ ซึ่งคำนวณจากสัดส่วนมูลค่าการโอนเงินเฉลี่ยรายวันต่อสภาพคล่องของสมาชิกในแต่ละวัน พบว่า อัตราการหมุนเวียนสภาพคล่องเพื่อใช้ในการโอนเงินลดลงจาก 7.27 เท่า ในปี 2559 เป็น 6.80 เท่า ในปี 2560 เนื่องจากผู้ใช้บริการบาทเนตมีการดำรงเงินฝากในบัญชี C/A และหลักทรัพย์ ILF เพิ่มสูงขึ้น จึงมีผลทำให้การใช้สภาพคล่องหมุนเวียนในระบบลดน้อยลง

ภาพที่ 6: สภาพคล่องระหว่างวันและอัตราการหมุนเวียนสภาพคล่อง

ทั้งนี้ ธปท. ยังได้ปรับปรุงการบริหารจัดการความเสี่ยงของระบบบาทเนตตลอดปี 2560 เช่น การทบทวนอัตราส่วนลด (haircut) ที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าหลักประกันเพื่อใช้เป็นสภาพคล่องในระบบ

การคุ้มครองรายการโอนเงินที่สำเร็จแล้ว มิให้ต้องถูกยกเลิกหรือเพิกถอน (Payment finality) ตามพระราชบัญญัติระบบระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์และพิธีปฏิบัติกรณีสมาชิกในระบบถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย อีกทั้ง ธปท. ได้มีการปรับปรุงพิธีปฏิบัติในการเชื่อมโยงเพื่อชำระราคาหลักทรัพย์กับบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในกรณีที่สมาชิกของทั้ง 2 ระบบถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย เพื่อป้องกัน Systemic risk ในระบบ

นอกจากนี้ ด้านปฏิบัติการ (Operational risk) เป็นความเสี่ยงอีกด้านที่สำคัญของระบบบาทเนต และการบริหารจัดการความเสี่ยงของระบบเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้ระบบดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น โดย ธปท. ในฐานะผู้ให้บริการระบบและผู้กำกับดูแลระบบได้กำหนดตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการ (Target System Availability) ในปี 2560 ที่ร้อยละ 99.8 และจากการดำเนินงานที่ผ่านมา System Availability ณ สิ้นปี 2560 ของระบบบาทเนตอยู่ในระดับที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ธปท. มีการติดตามตัวชี้วัดความต่อเนื่องของการให้บริการและรายงานต่อผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง

และรายงานผลการดำเนินการต่อ กรช. อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้ง ในปี 2560 ธปท. ได้มีการทดสอบประสิทธิภาพการประมวลผลข้อมูลธุรกรรม (Performance stress test) ของระบบบาทเนต ซึ่งผลการทดสอบระบบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสามารถรองรับการใช้งานในอนาคต

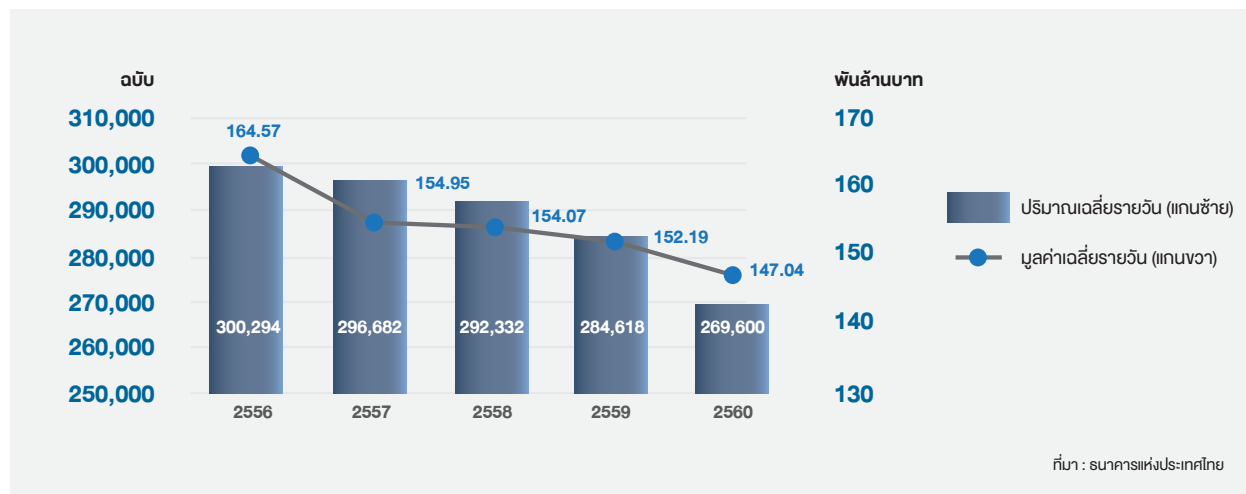
2. ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็ค (ICAS)

2.1 แนวโน้มธุรกรรม

ระบบ ICAS เป็นระบบการเรียกเก็บเงินตามเช็ค โดยใช้ภาพเช็คในกระบวนการเรียกเก็บแทนการใช้ตัวเช็คจริง ซึ่งในปี 2560 การชำระเงินด้วยเช็คจัดเป็นธุรกรรมการชำระเงินรายย่อยที่มีสัดส่วนสูงสุดของการชำระเงินรายย่อยทั้งหมด โดยคิดเป็น 106.11 ล้านล้านบาท หรือร้อยละ 81 ของธุรกรรมทั้งหมด 131 ล้านล้านบาท อย่างไรก็ตาม ปริมาณและมูลค่าการเรียกเก็บเช็คทั่วประเทศเฉลี่ยรายวัน (ทั้งการเรียกเก็บเช็คภายในธนาคารเดียวกันและข้ามธนาคาร) มีปริมาณและมูลค่าลดลงร้อยละ 5.28 และ 3.38 ตามลำดับเมื่อเทียบกับปี 2559 เนื่องจากแนวโน้มการทำธุรกรรมการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เติบโตเพิ่มสูงขึ้น และมีการคืนภาษีผ่านระบบพร้อมเพย์แทนการใช้เช็ค โดยในปี 2560 มีปริมาณการเรียกเก็บเช็คระหว่างธนาคารเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 269,600 ฉบับ หรือคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 147.04 พันล้านบาท

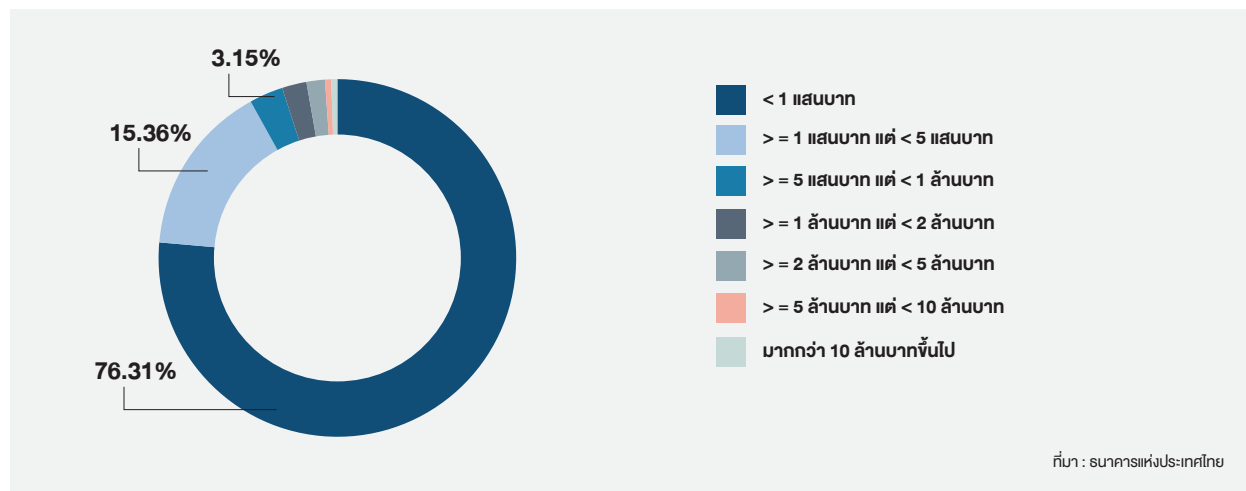
ภาพที่ 7: ปริมาณและมูลค่าเช็กระหว่างธนาคารทั่วประเทศ

เมื่อพิจารณามูลค่าการเรียกเก็บเช็คต่อรายการ ในปี 2560 พบว่าส่วนใหญ่เป็นรายการเรียกเก็บเช็คที่มีมูลค่าน้อยกว่า 1 แสนบาท คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 76.31 ของรายการเรียกเก็บเช็คระหว่างธนาคารทั้งหมด รองลงมาเป็นรายการเรียกเก็บเช็คที่มีมูลค่า 1 - 5 แสนบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.36 ของรายการเรียกเก็บเช็คระหว่างธนาคารทั้งหมด ทั้งนี้ รายการเรียกเก็บเช็คมีมูลค่าสูงกว่า 10 ล้านบาท

ขึ้นไป มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.69 ของรายการเรียกเก็บเช็คระหว่างธนาคารทั้งหมด ซึ่งแนวโน้มการลดลงของรายการเรียกเก็บเช็คปรากฏชัดใน 2 ช่วงมูลค่า ได้แก่ ช่วงน้อยกว่า 1 แสนบาท ที่ลดลง 3.19 ล้านบาท และช่วงมูลค่า 1 - 5 แสนบาท ที่ลดลงประมาณ 5 แสนบาท เนื่องจากแนวโน้มการทำธุรกรรมโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น

ภาพที่ 8: สัดส่วนการเรียกเก็บเช็คทั่วประเทศจำแนกตามช่วงมูลค่า

2.2 การบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญ

ธปท. มีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational risk) และมีการบริหารจัดการความต่อเนื่องของระบบ ICAS มาอย่างต่อเนื่อง โดย ธปท. ได้กำหนดตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการ (Target System Availability) ในปี

2560 ที่ร้อยละ 99.8 และจากการดำเนินงานที่ผ่านมา System Availability ณ สิ้นปี 2560 ของระบบ ICAS อยู่ในระดับที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ธปท. มีการติดตามตัวชี้วัดความต่อเนื่องของการให้บริการและรายงานต่อผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลการดำเนินการต่อ กรทช. อย่างสม่ำเสมอ

2. การเตรียมการเพื่อให้บริการประเมินภาคการเงินตามโครงการ FSAP

ธปท. ในฐานะผู้กำกับดูแลระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ (SIPS) ได้เคยเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ Financial Sector Assessment Program (FSAP¹¹) โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) เมื่อปี 2550 ซึ่งเป็นการประเมินตามมาตรฐานสากลฉบับเดิม Core Principles for Systemically Important Payment Systems (CPSIPS) โดยในการประเมินครั้งดังกล่าวพบว่าระบบบาทเนตมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรการจัดการความเสี่ยงอย่างเพียงพออยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตาม ผู้ประเมินมีความเห็นว่ายังมีข้อควรปรับปรุงที่สำคัญในด้าน Legal Foundation โดยเสนอแนะให้มีการปรับปรุงข้อกำหนดเพื่อยลดความเสี่ยงที่รายการโอนเงินที่สำเร็จแล้ว อาจถูกยกเลิกหรือเพิกถอนหากสมาชิกในระบบถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย ซึ่ง ธปท. ได้ดำเนินการปรับปรุงข้อกำหนดตามข้อเสนอแนะมาเป็นลำดับ

ต่อมาในปี 2555 Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) ซึ่งเป็นคณะกรรมการภายใต้ Bank for International Settlement (BIS) ที่กำหนดมาตรฐานสากลสำหรับการกำกับดูแลประสิทธิภาพและเสถียรภาพของระบบการชำระเงิน และ Technical Committee

of the International Organization of Securities Commissions (IOSCO) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่กำหนดมาตรฐานสากลสำหรับการกำกับดูแลประสิทธิภาพและเสถียรภาพของระบบที่เกี่ยวข้องด้านหลักทรัพย์ได้ร่วมมือกันปรับปรุงมาตรฐานการกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินทั้งหมดไว้ในมาตรฐานฉบับเดียวกัน โดยใช้ชื่อว่า Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI) ในช่วงปี 2556 – 2560 ธปท. จึงได้จัดให้มีการประเมิน (self-assessment) ระบบบาทเนตโดยใช้มาตรฐานสากล PFMI และได้ดำเนินการปรับปรุงระบบบาทเนต เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่อง

โดยในปี 2560 ธปท. ได้ปรับปรุงระบบบาทเนต ทั้งในด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการความเสี่ยงของระบบ (Principles for FMI) และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของ ธปท. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแล (Responsibilities of Authority) โดยได้นำผลการประเมินระบบบาทเนต (Self-assessment) ในปี 2559 มาจัดทำแผนการปรับปรุงระบบเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล PFMI และได้ดำเนินการปรับปรุงระบบบาทเนตอย่างต่อเนื่องในหลายด้าน เช่น การผลักดันพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 ซึ่งมีบทบัญญัติ

¹¹ โครงการประเมินภาคการเงิน (Financial Sector Assessment Program – FSAP) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และธนาคารโลก (World Bank) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินเสถียรภาพและระดับการพัฒนาของระบบการเงินของประเทศ ซึ่งการประเมิน FSAP ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) การประเมินเสถียรภาพของระบบการเงิน (Financial Stability) ซึ่งเป็นภาคบังคับใช้ประเมินทุกประเทศใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเสี่ยงของระบบการเงิน (Vulnerabilities and Financial System) ด้านกรอบการกำกับเสถียรภาพระบบการเงิน (Financial Stability Policy Framework) และด้านโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับวิกฤตการณ์การเงิน (Financial Safety Net) และ (2) การประเมินระดับการพัฒนาของระบบการเงิน (Financial Development)

ในเรื่องการคุ้มครองรายการโอนเงินหรือชำระดุลที่สำเร็จแล้ว มิให้ถูกยกเลิกหรือเพิกถอน (Payment finality) การจัดทำกรอบนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงของระบบการชำระเงิน การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกผู้ใช้บริการบาทเน็ต ให้ชัดเจน และการทบทวนต้นทุนการให้บริการและโครงสร้างค่าธรรมเนียมระบบบาทเน็ต เป็นต้น รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินการของ ธปท. ในฐานะผู้กำกับดูแลระบบการชำระเงิน เช่น การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(ก.ล.ต.) เพื่อการกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน การปรับปรุงพิธีปฏิบัติเพื่อการกำกับดูแลระบบการชำระเงินที่ ธปท. ให้บริการ และการเผยแพร่หลักเกณฑ์ในการกำหนดระบบการชำระเงินที่ต้องมีการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล PFMI

ธปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแผนจะเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ FSAP อีกครั้งในไตรมาส 4 ปี 2561 ซึ่งระบบการชำระเงินเป็น Module หนึ่งที่จะเข้ารับการประเมินตามมาตรฐานสากล PFMI

3. ความร่วมมือในการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน (Co-operative Oversight)

ธปท. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลระบบบาทเน็ต และ ก.ล.ต. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลระบบสำนักหักบัญชีกลาง สำหรับธุรกรรมการซื้อขายหลักทรัพย์ ระบบชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ และระบบศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ มีการดำเนินการร่วมกันในการกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน

เงินที่เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ระบบดังกล่าวมีความมั่นคง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI) รวมทั้งเพื่อป้องกันความเสี่ยง systemic risk ของทั้งระบบได้อย่างเหมาะสม

ในปี 2560 ธปท. และ ก.ล.ต. ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding: MOU) ในการกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน เพื่อความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการกำกับดูแลระบบดังกล่าว ให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งรองรับการทำธุรกรรมในตลาดเงินและตลาดทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบเขตความร่วมมือ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน การดูแลความเสี่ยงที่สำคัญ การจัดการ

กรณีที่ระบบเกิดปัญหาหรือขัดข้องและมีผลกระทบต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ การรักษาความลับของข้อมูล รวมถึงกำหนดให้มีผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งในกรณีปกติและกรณีฉุกเฉิน ทั้งนี้ การดำเนินการข้างต้นสอดคล้องกับมาตรฐานสากล PFMI ในส่วนของหลักการด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานกำกับดูแล ที่กำหนดให้มีการประสานงานและร่วมมือกัน (Co-operative Oversight) อย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน

4. การกำกับและตรวจสอบผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ธปท. เป็นผู้กำกับดูแลและตรวจสอบผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม มีความน่าเชื่อถือ และมีความปลอดภัยในการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยในปี 2560 มีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การกำกับดูแลตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์)

ธปท. กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank) ซึ่งได้รับอนุญาตตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) (ปว. 58) ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2547 โดย ณ สิ้นปี 2560 มีจำนวนผู้ประกอบการ e-Money ทั้งสิ้น 15 ราย โดยมีผู้ประกอบการ e-Money ที่ได้รับอนุญาตเพิ่มเติมในปี 2560 จำนวน 1 ราย

2. การกำกับดูแลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. 2551 (พ.ร.ฎ. e-Payment) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ พ.ศ. 2559 (พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs)

ธปท. กำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.ฎ. e-Payment และ พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 โดยมีระดับการควบคุมดูแล 3 ระดับ คือ บัญชี ก เป็นธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการ บัญชี ข เป็นธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ และบัญชี ค เป็นธุรกิจบริการที่ต้องได้รับใบอนุญาตก่อนให้บริการ ในปี 2560 ธปท. ได้กำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม พ.ร.ฎ. ทั้ง 2 ฉบับ สรุปได้ดังนี้

1) พิจารณาการแจ้งให้ทราบตามบัญชี ก การขอขึ้นทะเบียนตามบัญชี ข และการขอรับอนุญาตตามบัญชี ค และเสนอคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) เพื่อพิจารณาออกใบอนุญาต โดย ณ สิ้นปี 2560 มีผู้ให้บริการที่มีใช้

สถาบันการเงินที่แจ้งให้ทราบตามบัญชี ก จำนวน 1 ราย ผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงินได้รับการขึ้นทะเบียนตามบัญชี ข จำนวน 10 ราย และผู้ให้บริการที่ได้รับใบอนุญาตตามบัญชี ค จำนวน 104 ราย ซึ่งแบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ 30 ราย สถาบันการเงินเฉพาะกิจ 6 ราย และสถาบันที่มีใช้สถาบันการเงิน 68 ราย รวมใบอนุญาตทุกประเภททั้งสิ้น 185 ฉบับ นอกจากนี้ในปี 2560 มีผู้ให้บริการที่ยกเลิกการให้บริการและคืนใบอนุญาตตามบัญชี ค จำนวน 9 ราย

2) กำกับดูแลและตรวจสอบผู้ให้บริการให้ปฏิบัติตาม พ.ร.ฎ. และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายงานผลการควบคุมดูแลและการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของผู้ให้บริการต่อ คธอ. อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งได้แจ้งให้ผู้ให้บริการรับทราบและกำชับให้ดำเนินการหรือติดตามการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ธปท. ร่วมกับกระทรวงการคลังผลักดันการตรากฎหมายกำกับดูแลระบบการชำระเงิน ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ประกาศเผยแพร่พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 ลงราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2560 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 16 เมษายน 2561

สำหรับผู้ให้บริการภายใต้กฎหมายเดิมทั้ง 3 ฉบับ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การกำกับของพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 หากประสงค์จะให้บริการต่อไป จะต้องยื่นขอรับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือขอขึ้นทะเบียนต่อ ธปท. ภายใน 120 วัน นับแต่วันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ธปท. ได้จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อให้ผู้ให้บริการได้เตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างประกาศภายใต้พระราชบัญญัติ

